

Standpunt team Leerplicht & Voortijdig Schoolverlaten

School is een plek waar kinderen en jongeren zich ontwikkelen op zowel inhoudelijk als persoonlijk vlak. Zo kunnen zij bouwen aan een goede toekomst: met een opleiding en een diploma op zak is er meer kans op een (goede en leuke) baan.

De leerplicht is vooral bedoeld om schoolverzuim aan te pakken. Structureel verzuim kan een signaal zijn dat er wat aan de hand is. De leerplichtambtenaren en de trajectbegeleiders van het RMC van de gemeente Haarlemmermeer kijken wát er aan de hand is. Ze gaan in gesprek met leerling en ouders. Er wordt gekeken of er problemen zijn: bijvoorbeeld op het vlak van gezondheid, persoonlijk vlak of van huiselijke aard. De leerplichtambtenaren werken nauw samen met de scholen en met jeugdzorg. Het team Leerplicht & Voortijdig Schoolverlaten reikt leerlingen de hand die ervoor zorgt dat zij, mét een opleiding, op eigen benen kunnen staan.

In samenwerking met het Regionaal Meld- en Coördinatiepunt (RMC) zetten wij in op preventief en repressief optreden in het voorkomen van schoolverzuim en schooluitval. Het belangrijkste doel van de verzuimgesprekken die wij gezamenlijk hebben, is het achterhalen van oorzaken en het komen tot oplossingen om het verzuim tegen te gaan.

Naast het voorkomen van schoolverzuim en -uitval besteden wij ook aandacht aan licht verzuim, onder andere door middel van het preventief leerplichtspreekuur, voorlichting of door 'te-laat-kom'-acties op het schoolplein.'

Schooluitval heeft negatieve gevolgen voor de samenleving. Naar onze mening zal een verlengde kwalificatieplicht er niet volledig aan bijdragen dat jongeren hun schoolloopbaan volledig afronden. Vanuit de Leerplichtwet werken leerplichtambtenaren in Haarlemmermeer vanuit een kader. Bij relatief verzuim voor de jongeren die naar het MBO gaan in de leeftijd van 16 en 17 jaar heeft het opmaken van een proces verbaal niet altijd het gewenste effect. Wij kijken wat wel effect heeft op het terugdringen van verzuim.

Gezien onze ervaringen met 16 en 17 jarigen hebben wij niet het idee dat handhaven bij jongeren boven de 18 jaar iets bijdraagt aan het voorkomen van schooluitval en bij het participeren op de arbeidsmarkt. De gemeente Haarlemmermeer zet in op wat nodig is om een leerling terug naar school te krijgen en verzuim terug te dringen. Vaak betekent dit dat we de leerling stimuleren, de intrinsieke motivatie aanboren en de leerling faciliteren.

Wat werkt voor deze groep?

Voor deze groep jongeren is een goed vangnet nodig: ofwel een goed georganiseerd Regionaal Meld- en Coördinatiepunt voortijdig schoolverlaten (RMC). Dit betekent dat:

- Een (traject)begeleider van het RMC investeert in een goede samenwerking met de scholen en passende afspraken maakt rondom dreigende VSV'ers;
- een (traject)begeleider van het RMC een goede samenwerking heeft met de arbeidsmarkt en instanties als leren en werken, werkstroom en het werkgeversservicepunt;
- dienstverlening toegankelijk is en aansluit op de behoeften van de jongeren;
- onder meer een (traject)begeleider kwalitatief goede begeleiding biedt; zoals het voeren van gesprekken waarbij de jongere zelf tot inzicht komt, oplossingsgericht gewerkt wordt, duidelijke afspraken worden gemaakt enzovoort.

Invloed uitoefenen op de intrinsieke motivatie in gesprekken met de leerling kan ertoe bijdragen dat leerlingen hun schoolloopbaan continueren. In de praktijk zien we regelmatig dat meerderjarige jongeren gestopt zijn met school en zijn gaan werken of zonder dagbesteding thuis zitten. Zij komen vervolgens tot (zelf)inzicht dat zij terug naar school willen, omdat het werk tegenvalt, of omdat zij dat

zij geen werk kunnen vinden. Het is dan van belang dat er vanuit (traject)begeleiding contact met de betreffende jongere wordt gehouden. Als de jongere er klaar voor is, kan samen met de jongere een traject worden gepland en uitgevoerd. Daarom moet contact worden onderhouden met de jongere: totdat hij of zij de overstap willen maken en hulp van de leerplichtambtenaar of het RMC willen gebruiken.

Er is ook een groep jongeren die 'klaar' is met bemoeizorg. Zij hebben problemen in de thuissituatie, psychische, verslaving- en andere problematiek en zijn gedemotiveerd geraakt voor school. Deze jongeren zijn lastig te bewegen naar school, en moeten eerst ruimte krijgen om de problemen aan te pakken.

Beschrijving praktijkcasus

Samenvatting

De ouders van Natasja zijn gescheiden. Natasja woonde na de scheiding bij haar moeder met nog 3 andere kinderen. Moeder verkeerde in psychische nood waardoor Natasja bij haar vader is gaan wonen samen met haar broer. Vader was marktkoopman en heeft verschillende gezondheidskwalen. Hij is onvoldoende geletterd en krijgt hulp van Natasja bij de dagelijkse verzorging. Hij bezit nauwelijks pedagogische opvoed-vaardigheden. Hij heeft geen overzicht over Natasja. Natasja maakt hier handig gebruik van en weet vaak de situatie naar haar hand te zetten. Zij is niet gemotiveerd om naar school te gaan. Soms ligt het aan de verkeerde opleidingskeuze of soms is er geen geld om een busabonnement te betalen en soms merkt Natasja op dat ze leren niet leuk vindt en daarom wegblijft van school.

In de periode dat de leerplichtambtenaar berokken is bij Natasja heeft zij 5 gezinsvoogden gehad. De laatste keer is ondertoezichtstelling niet verlengd, er was geen toegevoegde waarde. Vanwege het verzuim heeft de leerplichtambtenaar een proces verbaal opgemaakt. Door de rechtbank is toen een voorwaardelijke Jeugdreclasseringsmaatregel opgelegd. Omdat Natasja bleef verzuimen is de maatregel ten uitvoer gelegd. De jeugdreclasserder heeft terug gemeld aan De Raad voor de Kinderbescherming omdat Natasja niet mee werkte naar terugkeer naar school en geen hulp accepteerde.

In de daarop volgende periode heeft de leerplichtambtenaar tot 18 jaar/trajectbegeleider (van jongeren tussen de 18-22 jaar) steeds het contact met Natasja gehouden. Het contact bestond uit huisbezoeken, mailen bellen en gesprekken voeren met Natasja. Natasja is inmiddels 19 jaar, zij heeft begeleiding geaccepteerd. Zij is tot het inzicht gekomen dat zij zonder diploma in haar geval geen werk meer vindt. Daarnaast zag Natasja om zich heen dat haar vrienden een diploma haalden waardoor zij sneller een baan vonden op de arbeidsmarkt. Zij heeft zich zelf aangemeld voor opleidingen die zij heeft uitgezocht. In tussen tijd houdt de trajectbegeleider contact met Natasja (bellen, mailen, whats app en gesprek op kantoor).

Kortom het contact met de jongere is van essentieel belang om vanuit trajectbegeleiding aansluiting te behouden met de jongere. Daarnaast is het van groot belang dat de jongeren vanuit hun intrinsieke motivatie, een beter zelfbeeld en vol goede moed aan een opleiding beginnen. Bovendien de gemeente verschillende trajecten voldoende mogelijkheden om aan te sluiten op de vraag en behoeften van de jongere. Het is de trein van de jongere dat rijdt en wij stappen in om op het spoor te blijven. Zodat zij met een diploma op zak de arbeidsmarkt betreden.

Gezin

De ouders van Natasja zijn gescheiden. Na de scheiding woonde Natasja met nog 2 andere zussen en een broer bij haar moeder. De oudste kinderen zijn het huis uit gegaan toen ze 18 werden.

Omdat moeder in psychische nood verkeerde was het niet meer verantwoord volgens de gezinsvoogd (jeugdzorg) dat Natasja en haar vier jaar oudere broer bij haar moeder zouden blijven wonen.

Natasja en haar broer zijn bij hun vader in onze gemeente gaan wonen.

De vader van Natasja kan Natasja en haar broer een dak boven het hoofd bieden. Hij was marktkoopman en heeft nu te kampen met allerlei gezondheidskwaaltjes. In het dagelijks leven is vader niet in staat om Natasja te motiveren en te stimuleren om naar school te gaan. Natasja en haar broer komen in de puberleefstijd. Zij doen lekker waar zij zelf zin in hebben. Ze weten dat hun vader op hun kan schelden en van leer kan trekken, meer dan dat zal er niet gebeuren omdat hij lichamelijk zwak is.

Bovendien zorgen Natasja en haar broer deels voor hun vader en heeft hij hulp nodig bij zijn verzorging. Vader kan nauwelijks lezen en schrijven.

Ondertoezichtstelling, proces verbaal en jeugdreclassering

Natasja heeft 5 gezinsvoogden gehad. De laatste keer is de ondertoezichtstelling niet verlengd omdat de gezinsvoogd niets meer kon bieden aan Natasja. De leerplichtambtenaar heeft vanwege het vele verzuim van Natasja, een proces verbaal tegen Natasja opgemaakt toen ze bijna 17 jaar was. De rechtbank heeft naar aanleiding van het proces verbaal een voorwaardelijke Jeugdreclasseringsmaatregel opgelegd. Omdat Natasja bleef verzuimen is de maatregel ten uitvoer gelegd. De jeugdreclasserder heeft de jeugdreclasseringsmaatregel nog voordat Natasja 18 jaar werd teruggemeld aan de Raad voor de Kinderbescherming. Natasja werkte om geen enkele manier mee aan de terugkeer naar school en zij stond niet open voor hulp die er ingezet kon worden.

School

Natasja -met haar vlotte babbelen- weet als geen ander mensen om de tuin te leiden en voor haar karretje te spannen, zo ook in de schoolsituatie. Als er gespijeld werd door Natasja dan wist zij haar vader er van te overtuigen dat ze wel naar school was geweest of dat ze naar de dokter moest en was vergeten om zich zelf op de juiste manier af te melden.

Natasja kwam bij de leerplichtambtenaar in beeld toen de MBO-bakkersopleiding een melding deed van ongeoorloofd schoolverzuim. Zij wilde toch geen bakker worden. School gaf aan dat Natasja nauwelijks op school kwam. Vervolgens moest Natasja van school omdat ze niet gemotiveerd was. Volgens vader had hij ook niet altijd geld om de buskaart te betalen.

Natasja was aan de opleiding Handel begonnen waar ze ook niet voor gemotiveerd bleek te zijn. Bij de opleiding Handel kon Natasja (bijna 18 jaar) niet langer blijven omdat ze veel al afwezig was. De school heeft getracht haar schoolgang te bevorderen en positief te labelen op momenten dat Natasja op school was. Dit heeft ook niet mogen baten. Natuurlijk had school ook contact met vader, hij kon de school vaak niet meer antwoorden dan te zeggen dat Natasja toch echt het huis had verlaten om naar school te gaan. Het einde van het schooljaar naderde. Aan het voorportaal staan weer jongeren die na een positief intake gesprek wachten op een toelating tot de opleiding. Natasja kon niet overtuigd worden om haar diploma te behalen en zich in te zetten voor school. Daarnaast had school het vermoeden dat Natasja te veel werkte waardoor ze niet op tijd kon komen voor haar lessen, dit werd niet bevestigd door Natasja. Natasja kreeg te horen van school dat ze niet langer op school kon blijven. Zij had van school het aanbod gekregen om via het loopbaan expertise centrum weer begeleid te worden naar een vervolgopleiding. Hier heeft ze geen gebruik van willen maken.

Gesprekken met de leerplichtambtenaar/trajectbegeleider en de hulpverlening

De gesprekken die de leerplichtambtenaar voerde was in de periode dat er een gezinsvoogd, soms in aanwezigheid van de voogd. Vader was niet aanwezig geweest bij de gesprekken op kantoor. Vader had altijd een reden om niet te verschijnen tot het niet op de hoogte zijn van de afspraak. De leerplichtambtenaar heeft hem vaak telefonisch bijgepraat. De leerplichtambtenaar heeft verschillende huisbezoeken gedaan omdat Natasja niet naar school ging, op deze manier was er toch contact met Natasja. Soms deed de vader van Natasja de deur open, soms Natasja en soms stond haar broer de leerplichtambtenaar/trajectbegeleider te woord. Omdat Natasja 18 jaar werd, was dezelfde leerplichtambtenaar de trajectbegeleider van Natasja geworden. De trajectbegeleiding hield in en houdt nog steeds in aansluiten bij de vraag van Natasja. Samen wordt er besproken welke opties Natasja er zijn. Natasja degene die een keuze maakt.

De gezinsvoogd heeft verschillende pogingen ondernomen om ambulante begeleiding te laten starten voor Natasja. De afspraken kwamen onvoldoende van de grond waardoor de begeleiding al stopte in de kennismakingsfase. Een dergelijk traject was ook door de Jeugdreclassering ingezet voor Natasja toen ze 17 jaar was. Dat is eveneens niet van de grond gekomen omdat zij en haar vader er geen behoefte aan hadden. Daarnaast hield Natasja zich niet aan de aanwijzing van de jeugdreclasserender om terugkeer naar school te bevorderen.

In de periode dat Natasja helemaal niet naar school ging, accepteerde zij begeleiding van het FACT, een instantie voor Jeugdzorg en GGZ. Natasja kreeg een intensief traject waarin het eerste doel voor de begeleiders was het vertrouwen te winnen van Natasja en vervolgens te werken aan doelen die zij voor ogen had. De begeleiders hebben Natasja een basis kunnen geven waarin zij zelf aan het stuur zat en meer controle over haar leven kreeg. Natasja heeft zich bij verschillende opleidingen aangemeld en het is afwachten of ze ergens zal worden aangenomen.

Natasja heeft haar omgeving zien veranderen van lang leve de lol, tot vrienden die zich echt gingen inzetten om een diploma te halen. Ook heeft ze zelf ondervonden dat je zonder diploma al niet in een winkel kan werken of bij een drogist. Zij is meer dan ooit gemotiveerd om een kwalificatie te halen. Ook als het via school niet lukt kan zij ook via een gemeentelijk traject aan het werk en kan zij uitstromen naar een BBL-plek waarmee ze ook haar kwalificatie kan behalen.

Kortom wij maken deel uit van Natasja haar vangnet en door in contact te blijven met Natasja kan de hulp geboden worden waar zij om vraagt. Zij is de machinist van haar trein en wij rijden als passagier mee in haar trein zodat zij op de rails blijft en op de goede bestemming terecht komt: een mooie baan en participierend in onze samenleving!